

CSÓTI GYÖRGY

A magyar nemzet és a magyar állam a XXI. században

Egy új nemzetpolitika alapgondolatai

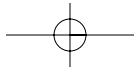
„Az ősök keresztet iktattak az állam címérébe
a vérrel szerzett magyar hazának,
mely ma is ország, de nem állam.”

(Kossuth Lajos)

z ezredfordulón, az európai integráció kiszélesedése és a világméretű globalizáció korában a Kárpát-medencei magyarság sorsdöntő helyzetbe került. A térségbeli rendszerváltozások ilyen-olyan levezénylése után választania kellett: a diktatúrák béklyóit levetve ismét egyesül a történelmi nemzet, vagy szétszóródik, szétfejlődik, és a határokon kívül rekedt nemzetrészek eltűnnek a szomszédos népek olvasztótégelyében. Sehol nem tudott akkora kárt okozni a kommunizmus, hogy ne az első megoldást választották volna. Az első szabadon választott magyar miniszterelnök, Antall József 1990. június 2-án egyetlen mondatban meghirdette az új magyar nemzetpolitikát, amikor azt mondta, lélekben 15 millió magyar miniszterelnöke kíván lenni. A polgári kormány idején, 1998 és 2002 között, intézményesült a magyar–magyar párbeszéd a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) formájában, mely kiváló fórumnak bizonyult a szétszakított magyar nemzetrészek érdekegyeztetésére. Az Orbán-kormány a státustörvény megalkotásával és a magyarigazolvány bevezetésével megalapozta a magyar nemzet határokon átívelő újraegyesítését. Ami ezután következett, az példátlan az európai nemzetek történetében. Az úgynevezett szociálliberális kormányzat először a státustörvényt silányította kedvezménytörvénnyé, majd 2004. december 5-én, a kettős állampolgárság ügyében tartott népszavazáson megtagadta, arcul csapta az egész magyar nemzetet. A Gyurcsány-kormány a térségbeli éllovasból sereghajtót csinált, a trianoni maradék Magyarország súlyos erkölcsi, politikai, gazdasági és pénzügyi válságban van. A lakosság felének nincs vagy csak kezdetleges a nemzettudata, az emberek megélhetési gondokkal küzdenek, kiszolgáltatottak, és félnek a jövőtől. A szomszédos országokban élő magyar nemzetrészek megosztottak, csalódottak, szülőföldjükön hazátlanok, a gyurcsányi Magyarországon idegenek. Ide jutottunk a XXI. század első évtizedének végére. Innen kell felállni. Mert nem kétséges, fel kell állni!

Ahhoz, hogy felálljunk, először újra kell gondolni néhány fogalmat. Mit jelent számunkra 2009-ben a nemzet, a haza és az állam, és ezek hogyan viszonyulnak egymáshoz?

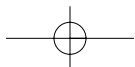

[*Kérdez az idő*]

A **nemzet** egy olyan érdekközösség, melynek összekötő szövete a közös nyelv és az azonos kultúra. Az érdekközösség az együtt átélt történelemben gyökerezik, a jelenkor kihívásaival birkózik, és a közös jövőkép élteti. Hogyan is állunk ezzel mi, Kárpát-medencei magyarok?

Nyelvünkkel, kultúránkkal és a közös történelemmel nincs gond, még ha ezeket hiányosan is élhetik át az elszakított nemzetrészek. Gond a jelenkor kihívásaival való szembenézésnél kezdődik, mert 2002 óta jószérével egymástól elszigetelten folytatjuk mindennapi harcunkat, megosztottság és sokszor testvérharc jellemzi az egyes nemzetrészeket (főleg a maradékországban). A közös jövőkép pedig egyenesen álomnak tűnik a nemzetáruló Gyurcsány–Bajnai-korszakban. Az új kormány hivatalba lépésekor új fogalmakat kell bevezetni a nemzetpolitikában. Egységes Kárpát-medencei nemzetben kell gondolkodni és cselekedni. Például az elcsatolt területeken élő nemzetrészek nem „határon túli magyarok”, hanem magyar nemzetrészek a szomszédos országokban. Magyarország nem „anyaország”, hiszen Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Kassa, Pozsony, Munkács, Szabadka, Eszék, Lendva vagy Kismarton ugyanúgy anyaország volna, ha nem szakítják el a történelem viharai. (Ugyanakkor a „nyugati magyarság” számára anyaország vagyunk, de az egész Kárpát-medence az!) Célszerű megjelölés a maradékország vagy a mai Magyarország elnevezés. (A csonka ország megnevezés nem ajánlatos, mert irredenta gondolkodást sugall, ami ma nem járható út.) A terminológia változása szemléletváltozással kell együtt járjon. A mai Magyarországon komoly felvilágosító munkát kell végezni. A nemzeti összetartozás hangsúlyozása mellett világossá kell tenni, hogy a magyar nemzet határokon átívelő újraegyesítése nem gyengíti, hanem erősíti a mai Magyarországot erkölcsi, politikai és gazdasági értelemben egyaránt. A kádári agymosáson átesett, de még mindig családközpontú magyar társadalomban családi példával kell szemléltetni a trianoni tragédiát, valahogy így: ha egy hattagú családból, szülők és négy gyerek, elrabolnak két gyereket, nem tesz meg a család többi tagja minden elképzelhető, hogy kiszabadítsa őket? A válasz természetesen csak IGEN lehet, és akkor mindenki előtt világossá válik, hogy Szabó Dezső kijelentése ma is érvényes: MINDEN MAGYAR FELELŐS MINDEN MAGYARÉRT!

A **haza** fogalmával van a legnagyobb gond. Az elcsatolt területeken élőknek 90 éve nincs hazájuk, csak szülőföldjük van. „Haza csak ott van, hol jog is van”, írta Petőfi 163 évvel ezelőtt, és ez a megállapítás ma is érvényes. A szomszédos országokban élő magyarok pedig jogfosztottak valamennyi (utód)államban. Nem tekintik őket államalkotó tényezőnek, alkotmányban rögzítetten másodrendű állampolgárok. Az új magyar nemzetpolitika egyik célja kell legyen, hogy szomszédaink államalkotó tényezőnek ismerjék el az ott élő magyar nemzeti közösségeket, vagy ha erre nem hajlandók, teljes körű autonómiát (személyi elvű, kulturális és területi) biztosítsanak számukra. Ez nem fog máról holnapra bekövetkezni, de a mércét nem lehet alacsonyabbra helyezni. Világossá kell tenni, hogy az őshonos nemzeti közösségeknek alanyi jogon jár az önrendelkezés, még ha számbelileg ki-

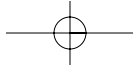

sebbségben vannak is az adott országban. Születésük helye adja meg ezt a jogot: ott születtek, ahol őseik éltek és alkottak évszázadokon át. A nyolc országban szétszakítottan élő magyarságnak jelenleg csak virtuális hazája lehet, ahogy Illyés Gyula fogalmazta oly megrázóan és mégis reményt keltően a *Haza, a magasban* című versében. Ahogy gyarapodnak majd az elszakított nemzetrészek jogai szülőföldjükön, úgy válik majd a Haza, a magasban egyre földközeli. A virtuális hazát nevezhetjük Kárpát-Hazának is, amely gondolatban a Kárpát-medence magyarlakta vidékeit foglalja magába.

Az állam meghatározott területen élő emberek történetileg kialakult tartós és szervezett közössége, más megközelítésben egy földrajzi terület felett a legfőbb hatalmat gyakorló politikai szervezet. A magyarság jelenkori tragédiája, hogy a magyar állam határai nem esnek egybe a magyar nemzet határaival. Ugyanakkor 1990 óta a magyar állam alkotmányos felelősséggel tartozik a teljes magyar nemzet sorsáért. Tehát az állam és a nemzet különleges viszonyban van a magyarság esetében. Ha a maradékországban működő állam gyenge, az hátrányosan érinti, adott esetben kritikus helyzetbe hozhatja az elszakított nemzetrészeket. Erős, jól működő, nemzetközileg elismert magyar állam döntő módon elősegíti a szomszédos országokban élő magyar nemzeti közösségek kollektív jogainak érvényesítését. A magyar nemzet határokon átívelő újraegyesítése erkölcsileg, politikailag és gazdaságilag erősíti majd mind a mai Magyarországot, mind pedig valamennyi elszakított nemzetrészt.

A modern állam működése három egymástól független hatalmi ág jól szervezett, harmonikus együttműködésén nyugszik. Hangsúly a függetlenségen van. Ha a három közül kettő egy kézben összpontosul, már diktatúráról beszélhetünk. Ez a három ág a törvényhozói, a végrehajtói és a bírói hatalmi ág. A bírói hatalommal most nem foglalkozunk. Nézzük meg a törvényhozói és a végrehajtói hatalom viszonyát a mai Magyarországon. A 2006. évi választások után az 1990-ben létrehozott parlamentáris demokrácia parlamentáris diktatúrává torzult. A választási ciklus teljes ideje alatt a kormány kénye-kedve szerint cselekszik, szétveri a nemzetet, becsap ország-világot, elszámolatlanul kezeli a milliárdokat, kiárusítja az országot, és az általa okozott pénzügyi-gazdasági válság terheit a lakosságra hárítja át. A mögötte álló szűk parlamenti többség, úgy is mondhatnánk, érdekcsoport, mindent jóváhagy, mindent szentesít a következő választásokig. Nincs civil kontroll, a parlament és a kormány között hatalmi összefonódás van.

Az ilyen állapotok megelőzésére a megoldás a kétkamarás országgyűlés visszaállítása, mely a civil kontroll megerősítésével kiszélesíti a demokráciát. Ez egyrészt magyar történelmi hagyomány, másrészt, különböző formákban, elterjedt gyakorlat az egész világon. Magyarországon a rendszerváltás után a társadalmi érdekérvényesítés túlságosan pártcentrikus lett. Az állampolgárok nagy része joggal érzi úgy, hogy személyét és érdekképviselői szervezeteit intézményesen kizárták saját sorsának alakításából. A jelenlegi egykamarás parlament nagy társadalmi cso-

[*Kérdez az idő*]

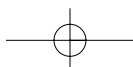
portokat alulreprezentál. A civil társadalom tagolt érdekeinek kifejezéséhez meghatározó eszköz lehetne a második kamara. Makroszintű mozgásteret teremtené az első kamarában alulreprezentált társadalmi csoportok számára, ezáltal bevinné a közvetlen demokrácia elemeit az országos politikába. Az első kamarában ülő pártpolitikusokat a társadalom szándékaival jobban összhangban levő döntésekre ösztönözné és javítaná a döntéshozók legitimitását. Mindebből következik, hogy a második kamara funkciói és hatásköre alapvetően eltérne az elsőtől. Nem alkotna törvényeket, de véleményezné azokat. Bizonyos kérdésekben vétójoga lenne, más esetekben halasztó hatálya, egyes esetekben együttdöntést is elő lehet írni a két kamara számára. Az ellenőrző mechanizmus a jogalkotás mellett bizonyos személyi kinevezésekre is kiterjedhet.

A második kamara tagjait az érintett társadalmi csoportok belső, demokratikus választás útján delegálnák. Az egyes csoportok képviselőinek száma társadalmi súlyuktól függően más és más lenne. Az egész kamara létszáma célszerűen 100 és 120 között mozogna. (Ezzel párhuzamosan megtörténhetne a mai országgyűlés létszámának tervezett csökkentése.) A delegált képviselő a küldő csoport megbízása szerint jár el a konkrét ügyekben, és aszerint szavaz. Nem függetlenítheti magát, és bármikor visszahívható, hiszen a mandátum nem az övé, hanem a küldő szervezeté. Ebből következően akadályoztatása esetén helyettesíthető is.

Nem lesz könnyű feladat azonban meghatározni, mely szervezetek és intézmények jogosultak mandátumra. Gondolatébresztőnek álljon itt egy felsorolás: tudományos és kulturális intézmények, szakmai szövetségek és kamarák, szakszervezetek, munkaadók, egyházak, határon túli magyarok, hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, karitatív szervezetek, környezetvédők, önkormányzatok, nyugdíjasok, gyermek- és ifjúsági szervezetek, nagycsaládosok, tulajdonosi szervezetek, alkotmánybíróság stb. Megfontolandó lenne, hogy a második kamara 10–15 köztisztviselőben álló személyt kooptáljon soraiba, olyanokat, akik nem töltenek be magas állami tisztséget, de akikre erkölcsi tekintélyük, nagy tapasztalatuk vagy szakmai ismeretük miatt a nemzetnek szüksége van.

A kétkamarás országgyűlés mellett, hogy egészséges és élhető demokráciát biztosítsa a mai Magyarországon, nemzetpolitikai szempontból is igen fontos szerepet töltené be. Az érintettek által régóta igényelt parlamenti képviselőket adna a maradékországban élő őshonos nemzeti kisebbségeknek, és magyarországi közjogi képviselőket biztosítana az elszakított nemzetrészek számára. (Ez utóbbival kapcsolatos mindennemű kifogás visszaverhető, számos nemzetközi példát találunk erre.)

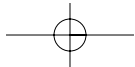
Milyen elvárásaink vannak – a szokásos feladatok ellátása mellett – a XXI. század elején a magyar állammal szemben? A trianoni korlátok közé szorított magyar államnak az egész nemzet szolgálatában kell állnia. Ezt a megállapítást, valamint a nemzet és a haza új fogalmait az első adandó alkalommal rögzíteni kell az alkotmányban. Minden lehetséges eszközzel törekedni kell a Kárpát-medencei össz-

magyarság (tömb és szórvány egyaránt) határokon átívelő mielőbbi újraegyesítésére. Biztosítani kell a „Kárpát-Haza” valamennyi, magyarságát vállaló lakosa számára az autonómia különböző formáit (személyi elvű, kulturális és területi, mely utóbbi lehet önkormányzatiságon alapuló is). Magyar nemzeti intézményrendszert kell kialakítani a Kárpát-medencében a kultúra, az oktatás, a tudomány és a műszaki élet területén. Fel kell hagyni a „nemzetközi elvárásoknak megfelelni akarás” önfeladó politikájával, helyette a teljes magyar nemzet érdekeit képviselő, saját vízióval rendelkező állampolitikát kell gyakorolni. Az elszakított nemzetrészek iránti felelősségvállalás addig terjedhet, amíg az nem sérti a nemzetközi jogot és az adott ország törvényeit, feltéve, hogy ott sem sértik meg a nemzetközi jogot. Magyarországnak a szomszédos országokban élő magyar nemzetrészeket illetően védhatalmi státusra kell törekednie. Meg kell szüntetni a maradék Magyarország határain kívül élő magyarok jogi idegenségét Magyarországon minden olyan viszonylatban, amely nem ütközik a nemzetközi jogba. (Duray Miklós megfogalmazása.) A jelenlegi országhatárokon kívül élő magyarok ügyét nem külpolitikai kérdésként, hanem speciális belügyként kell kezelni. Igazi stratégiai partnerséget, együttműködést kell kialakítani a velünk történelmileg szimpatizáló, de legalább nem ellenséges vagy ellenérdekelte országokkal elsősorban Európában (lengyelekkel, horvátokkal, bolgárokkal, albánokkal, észtekkel, finnekkel, törökökkel, németekkel, olaszokkal stb.), de a nagyvilágban is (japánokkal, kínaiakkal, indiaiakkal stb.). Gondoskodni kell hatékony (de nem eltúlzott) nemzeti propagandáról, amely a magyar (kül)politika több mint száz éves mulasztása. A mai Magyarország területén helyre kell állítani az erkölcsi értékrendet és a lakosság nemzettudatát. Meg kell állítani a tragikus népességfogyást, a demográfiai trendet meg kell fordítani. Valódi szociális piacgazdaságot kell kialakítani a maradékországban. (Illetőleg részben helyre állítani azt, ami a polgári kormány idején működött.) A külföldi multinacionális cégek támogatása helyett a hazai kis- és középvállalkozókat kell helyzetbe hozni, ami a szociális piacgazdaság működésének egyik előfeltétele, és egyben az erős hazai nagytőke létrehozásának alapja. Fent felsorolt elvárások már tulajdonképpen az új magyar nemzetstratégia alapelvei.

A kormányváltás után nemzetpolitikai szempontból fontos intézkedések, teendők:

- Hosszú távú érdekeinket messzemenően vállaló nemzetpolitika kidolgozása;
- a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) újjászervezése;
- a kormányban meghatározó szerepet biztosítani a nemzetegyesítő tevékenységnek (minisztérium vagy miniszterelnök alá tartozó hivatal államtitkár vezetésével);
- nemzetpolitikai céljaink megvalósítása érdekében első perctől kezdve határozott, magabiztos politikát kell folytatni, mert a környezetünk és a nagyvilág jelentős része csak a kemény hangot érti. Fel kell hagyni a „tekintettel a szomszédok érzékenységre” hamis megközelítéssel, hiszen ők sincsenek soha tekintettel a mi érzékenységünkre;
- nemzeti érzelmű és/vagy megbízható, lojális nagykövetek kinevezése a nemzetpolitikai szempontból kulcsfontosságú állomáshelyeken (szomszédos országok,

[*Kérdez az idő*]

Brüsszel, Washington, Berlin, Párizs, London, Moszkva, ENSZ-képviselő New Yorkban);

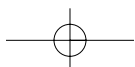
- a státustörvény helyreállítása, kétharmados többség esetén a kettős állampolgárság rendezése;
- a tudáslapú társadalom építésével összhangban fokozatosan növelni kell a kutatásra és fejlesztésre (K+F) fordítandó költségvetési összeget;
- haladéktalanul meg kell kezdeni az oktatás és az egészségügy rendbetételét;
- az állami szerepvállalás növelése a stratégiai ágazatokban;
- az eddigi szócséplés helyett súlyt kell fektetni a maradékország-beli vállalkozók, befektetők elcsatolt területeken történő tevékenységének hatékony támogatására. Ugyanígy támogatni kell a mai Magyarország területén befektetni vagy működni kívánó vállalkozókat az elcsatolt területekről. (Például bevonni őket is a várhatóan létre jövő második Széchenyi-tervbe.) Jelentős uniós pénzeket lehet lehívni a határokon átnyúló regionális fejlesztésekre, ezekkel maximálisan élni kell;
- a mai Magyarország éves költségvetésének 1%-át vagy azt megközelítő összeget a jelenlegi határokon kívül kell befektetni a Kárpát-medencében levő nemzeti intézményekben, elsősorban a kultúra és az oktatás területén. Korábban ezt a „határon túli magyarság” támogatásának neveztük, de fel kell hagyni az elcsatolt területeken élő nemzetrészek „támogatásának” gondolatával; egységes Kárpát-medencei nemzetben kell gondolkodni. A szomszédos országokban elhelyezett pénz vagy anyagi jellegű juttatás nemzeti befektetésnek minősül, mely megtérül a határ mindkét oldalán élő magyar közösségeknek. E befektetések szükségessége egyenes arányban csökken majd a szomszédos országokban élő magyar nemzetrészek önrendelkezési jogának kiszélesedésével, és akkor szűnhet meg (nem kell, de megszűnhet), amikor az adott országban működő magyar intézmények ottani állami és önkormányzati támogatásának mértéke eléri a többségi nemzet hasonló intézményei támogatásának mértékét.

Néhány fent megfogalmazott lépés feltétele természetesen, hogy sikerüljön belátható időn belül felszámolni a pénzügyi és gazdasági válságot.

Ez a mi munkánk, és nem is kevés:

- új nemzetet kell alkotni a meglévő, régi nemzetrészek határokon átívelő újraegyesítésével;
- új hazát kell teremteni a régi, de már részben romokban heverő történelmi területek gondolati egyesítésével egy virtuális hazában;
- új államot kell alapítani az új körülményeknek megfelelően, mely a mai Magyarország területén működik, de a gondolati hazában élő valamennyi nemzet-rész érdekeit képviseli és érvényesíti.

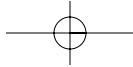
Mindeközben figyelembe kell venni a világban zajló folyamatokat és az Európai Unió fejlődését vagy éppen visszafejlődését. Meghatározó lesz számunkra,

hogy föderális irányba fejlődik-e az EU, érvénybe lép-e a lisszaboni szerződés, lesz-e valamikor európai alkotmány, esetleg megtorpan az integrációs folyamat. Mi olyan föderális Európában vagyunk érdekeltek, mely a régiók Európája lesz, ahol az úgynevezett nemzetállamok nem tekinthetik belügyüknek a területükön élő őshonos nemzeti kisebbségek sorsát. Azonban minden lehetőségre fel kell készülni, ezért erős államra van szükségünk. Ez az erős állam átadhat – szomszédainkkal együtt – bizonyos kompetenciákat a közösségnek, de a többit annál erősebben kell kézben tartania.

Kérdés, hogy reálisak-e ezek a célok? Az igenlő válasznak belső és külső feltételei vannak. A belső csak rajtunk múlik, a külső részben a külvilágtól. Rajtunk múlik, hogy mennyi idő alatt állítjuk helyre a maradékország lakosságának egészséges nemzettudatát és erkölcsi értékrendjét. Rajtunk múlik, hogy akarjuk-e nemzetünk sorsának jobbra fordulását, és elszántak vagyunk-e annak végrehajtásában. Rajtunk múlik, hogy megfogadjuk-e John F. Kennedy közel ötven éve megfogalmazott intését (adaptálva): Ne azt kérdezd, mit ad neked Magyarország és a magyar nemzet, hanem azt kérdezd, Te mit adsz Magyarországnak és a magyar nemzetnek!

A külső feltételek már nem csak rajtunk múlnak. Tévedés azonban azt hinni, hogy reménytelen a helyzetünk. Csak mi hisszük annak az elmúlt kilencven évnek a csalódásai miatt. Részben ugyan csalódtunk most is az Európai Unióban, mert azt hittük a rendszerváltozás után, hogy ott majd megoldódnak a magyar sorskérdések. Nem oldódtak meg, mert maguktól nem is oldódhatnak meg. Nekünk kell tenni érte, és nem is keveset. A mi speciális nemzeti problémáinkat nem szeretik az uniós partnereink, de ha határozottan letesszük az asztalra, és elszántan kérjük (követeljük) a megoldást, akkor nem fognak, nem tudnak elzárkózni. Az elmúlt évtizedek tapasztalata arra tanít, hogy a transzatlanti térségben csak akkor kezelik szelektíven a nemzeti önrendelkezés kérdését, ha nincs ellenállás a sértett fél részéről. (Dél-Tiroltól Koszovóig lehetne sorolni a sikeres példákat.) Egyrészt a közelmúltban elfogadott Alapvető Jogok Chartájából levezethető az őshonos nemzeti kisebbségek kollektív joga, és a Charta alapján az Európai Bíróság foglalkozhat majd a jövőben ezen közösségeket ért sérelmekkel. Bár kétségtelen, hogy még sok tennivaló van ezen a téren, de a folyamat beindult. Másrészt nem követelünk többet, mint az évtizedek óta működő pozitív európai gyakorlatot Dél-Tiroltól Finnorszáig, Spanyolországtól Skóciáig, hogy Svájcra ne is beszéljünk. Ez elől nehéz elzárkózni. Felelős európai politikusok kijelentéseivel bizonyítom optimizmusom megalapozottságát. Egy évvel ezelőtt nyilatkozott ezekről a kérdésekről az Echo televízió „Unió” című műsorában Hans-Gert Pöttering, az Európai Parlament elnöke, Elmar Brok, az Európai Parlament Külügyi Bizottságának elnöke és Ingo Friedrich, az Európai Parlament volt alelnöke, jelenleg kvestora. Pöttering azt mondta, hogy személy szerint messzemenően támogatja az őshonos nemzeti kisebbségek autonómiatörekvéseit. Kijelentette, hogy ha bármelyik uniós országban

[*Kérdez az idő*]

sérelem éri a kisebbségben élő őshonos nemzeti közösséget, „a problémát azonnal be kell hozni az Európai Parlamentbe, jelentést kell készíteni, a plenáris ülésen fel kell szólalni”. Elmar Brok sajnálatát fejezte ki, hogy eddig nem sikerült az őshonos nemzeti közösségek védelmében megfelelő kisebbségvédelmi eljárást kidolgozni „egyes tagállamok ellenállása miatt”. Véleménye szerint az új tagállamok egy részében, melyek között újdonsült államok is vannak, a kommunista diktatúrától megszabadulva „túlteng a nemzeti érzés”, nacionalista-soviniszta gyakorlatot folytatnak, „de majd rájönnek arra, ha békében akarnak élni szomszédjukkal, ahol az általuk elnyomott kisebbség többségben van, akkor majd rendezik az országukban élő kisebbség helyzetét”. Ez ugye azt feltételezi, hogy „a szomszéd” nem hagyja szó nélkül nemzettársai elnyomását... Ingo Friedrich sajnálja, hogy a kisebbségi kérdés az Unión belül nemzeti hatáskörben maradt, de szerinte is változik a helyzet az Alapvető Jogok Chartájának elfogadásával. Úgy véli, a Kárpát-medencei magyar nemzeti közösségeknek mielőbb meg kell kapniuk azokat a jogokat, melyeket a dél-tiroli és a belgiumi németek élveznek: a teljes körű autonómiát. Van tehát esély, csak vállalni kell a harcot.

Ha összmagyar egyetértéssel megfogalmazzuk az új nemzetpolitikát, helyreállítjuk a maradékország lakosságának erkölcsi értékrendjét és nemzettudatát, ha a mindenkori magyar kormányt nemzeti elkötelezettség vezérli, nemzetmentő munkánkat nem veszélyeztetjük belső széthúzással, a csoport- vagy pártérdekeket a nemzeti érdekeknek vetjük alá, ha nem ijedünk meg egyes szomszédos országok ellenérdekeltségétől és némely nemzetközi csoport esetleges rosszallásától, akkor van esélyünk arra, hogy egyszer valósággá válik, még ha átvitt értelemben is, József Attila 1922-ben megfogalmazott versóhaja:

*Nem lesz kisebb Hazánk, nem, egy arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen, fényesen,
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás zúg át:
Nem engedjük soha! soha Árpád honát!*

